Kazanie przy nowo poświęceniu kościoła farnego w Tyńcu.

KAZANIE
PRZY NOWO POSWIĄCANIU KOSCIOŁA FARNEGO w TYNCU
PRZEZ
JASNIE WIELMOZNEGO IMCI
XIĘDZA FRANCISZKA
z Potkany
POTKANSKIEGO
BISKUPA PATARENSKIEGO, KANONIKA, SUFFRAGANA y OFFICYAŁA GENERALNEGO KRAKOWSKIEGO
W NIEDZIELĘ OSMĄ PO SWIĄTKACH
ROKU PANSKIEGO 1777.
z UROCZYSTEMI OBRZĄDKAMI
ODPRAWIONYM
PRZEZ
X. M. JANA KANTEGO TORYANIEGO, S. Teologii Doktora, Oboyga Prawa Profeſsora, Kościołow Kollegiaty WW. SS. w Krakowie Kuſtoſza, Farnego w Liſzkach Plebana, Katedralnego Krakowſkiego Kaznodzieię
MIANE.

W KRAKOWIE
w DRUKARNI AKADEMICKIEY. R. P. 1778.

Sermonem Sacrum in Consecratione Ecclesiæ Parochialis S. Andreæ Tynecii habitum legi attente, nihil in eo Religioni Orthodoxæ dissonum reperi, cumque in illo Author multa, quæ Solennitatem Dedicationis Templorum attinent, ad instructionem & ædificationem Christi Fidelium pertractet, dignum publica luce judico. Datt. in Collegio Majori Universitatis Cracoviensis die 6. Augusti. 1778.

M. ANTONIUS ZOŁĘDZIOWSKI S. Th. & U. J. Doctor, Can: Cathedr. Cracov. Librorum Censor.
mpp.

Kazanie ná poświęcenie Kościoła Farnego w Tyńcu w Roku 1777. przez Jaśnie Wielmożnego JMCi XIĘDZA FRANCISZKA z *Potkany* POTKANSKIEGO Biskupa Patareńskiego, Suffragana y Officyała Generalnego Krakowskiego, y teyże Katedry Kanonika uroczystym obrządkiem odprawione czytałem. Godne Autora swego, godne powszechnego widoku bydź sądzę. Datt: w Kollegium Wielkim Akademii Krakowskiey. Dnia 26. Lipca. Roku Pańskiego 1778.

X. JOZEF ALOYZY PUTANOWICZ, P. S. Dr. y Pfr. Kan. Kat. Płocki, Proboszcz Koll: WW: SS. Pleban Opatowiecki, Xiąg w Dyecezyi Krak. Censor.
mpp.

IMPRIMATUR
FRANCISCUS POTKANSKI, Suffraganeus, Officialis Generalis Cracovien.

KAZANIE
PRZY NOWO POSWIĄCANIU KOSCIOŁA.

Th. W domu twoim potrzeba mi zamięszkać. *Luc. 19. (a)*

Chciałbym wiedzieć, co się tak bardzo w Zacheuszowym domu upodobało Chrystusowi Panu, że do niego nie tylko iak nayprędzey przyiść żąda w owych słowach: Zacheuszu! spiesząc się, zniidź: ále y ná czas długi w nim chce zamięszkać, gdy mowi: W domu twoim potrzeba mi zamięszkać. Dom ow, ktory Krol Dawid zamyślał Bogu wystawić, miał bydź wielce kosztowny, y piękny, áż oto ledwo co myśleć o tym zaczął Dawid, tak zaraz Bog imieniem swoim do niego Proroka Natana posyła, áby się

 dare-

(a) *In domo tua oportet me manere. Luc. 19*

daremnie temi myślami nie zatrudniał, gdyż Bog żadnego mieszkania nie potrzebuie. *2. Reg. 7.* (*b*) Podobnie: dway owi Uczniowie z Jeruzalem do Miasteczka Emmaus idący, zaledwie pokornemi prozbami zniewolili Chrystusa, że z niemi dla przenocowania do pewnego domostwa wstąpił. *Luc. 24.* (*c*) Rzecz więc dziwna, że tam dobrey tylko dopiero zamyślaiącego Dawida woli nie przyiął, tu z trudnością do domu wstąpić raczył, á dziś w domu Zacheuszowym zamieszkać, chętnie y dobrowolnie oświadcza się. Świątobliwość życia Zacheuszowego iest tego przyczyną, ta się Chrystusowi podoba, tak dalece: że lubo On nie słyszał głosu zapraszaiącego siebie, átoli zważaiąc Zacheuszowe ku sobie przywiązanie, do domu Jego spieszy, mowi S. Ambroży.

(b) *Vade & loquere ad servum meum David; hæc dicit Dominus: Numquid tu ædificabis mihi domum ad habitandum?* 2. Reg. 7. (c) *Coëgerunt Eum, dicentes: Mane nobiscum Domine! quoniam advesperascit: & intravit cum illis.* Luc. 24.

broży. (d) Podobnie przy dziſieyſzym Kościoła tego przez J. W. Poświęciciela ſprawowanym Poświęceniu z temiż ſłowy daie ſię ſłyſzeć Zbawiciel: W domu tym potrzeba mi zamięſzkać: Tu zamięſżkam, bom ſobie to mieyſce obrał. *Ps. 26.* (e). Dla czegoż? bo to mieyſce iuż od dziś dnia ieſt mieyſcem Swiętym, domem modlitwy, domem Bożym. *Matt. 21.* (f). Ten to ieſt Kościoł, ná ktorego po zupełnym ſpaleniu wyſtawienie ſzczedrzy dla Boga Dobrodzieje, á ſzczegulniey J. W. Klaſztoru tuteyſzego Opat (g) wielkie

koſżta.

(d) *Nondum vocem invitantis audierat, jam viderat affectum.* S. Ambr. lib. 8. in Luc.
(c) *Hic habitabo, quoniam elegi eam.* Ps. 26.
(f) *Domus mea, domus orationis.* Matt. 21.
(g) *R. P. 1772. po ſpaleniu Kościoła y Klaſztoru Tynieckiego W. W. XX. Benędyktynow, y Kościoła Farnego tamże, Jaśnie Wielmożny J. X. FLORYAN, AMAND z* Janowka *JANOWSKI Opat Tyniecki, Kanonik Katedralny Krakowſki, wzwyż wzmiankowany Klaſztor y Kościoły po więkſzey części zreparował, Mieſzkanie zaś Opacie podobnież ſpalone własnym koſztem wyſtawił.*

kofzta łożyli, ná ktorego przyozdobienie pobożna tylu iałmużnikow przykładała się szczodrota, áby dawna temu Domowi Bożemu ozdoba przywrocona była. Ten to iest Kościoł, w ktorym Bog swoie mięszkanie założył, według owych słow S. Jana: Oto przybytek Boga z ludźmi, w ktorym mięszkać z niemi będzie. *Apoc.* 21. (*h*) Ten to iest Kościoł, o ktorym to przynależy mowić, co niegdyś rzekł Jakob Patryarcha, ktory zobaczywszy we śnie drabinę tykaiącą się Nieba, po niey wstępuiących, y zstępuiących Aniołow, ná iey zaś wierzchołku stoiącego Pana, zawołał: O iak strafzne iest mieysce to! nie co innego tu iest, tylko: Dom Boży, y Brama Nieba. *Gen.* 28. (*i*) Toż samo o tym Kościele przynależy mowić, á więc nie rozumieycie wchodzący do tey Swiątyni ludzie, áby to mieysce miało bydź mieyscem światowym, mieyscem uciech y zabaw, mieyscem śmie-

chow

(h) *Ecce tabernaculum Dei cum hominibus, & habitabit cum eis.* Apoc. 21. (i) *Quàm terribilis est locus iste! non est hic aliud, nisi Domus Dei, & Porta Cæli.* Gen. 28.

chow y niepotrzebnych rozmow. Dom to ieſt tego Boga, ktoremu ſię inaczey podobać nie można, tylko: álbo niewinnością życia, álbo czynieniem ſzczerey za grzechy popełnione pokuty. Nie ieſt to mieyſce wyznaczone ná wzaiemne przyiacioł zgromadzanie ſię, ále ieſt mieyſce, ná ktore wierni ſchodzić ſię maią w pokorze, w miłości, w ſkromności. To ieſt mieyſce, ktore ſię rownać powinno z owemi poſzanowania godnemi mieyſcami, ktore Chryſtus Jezus żyiąc ná źiemi álbo poświęcił przytomnością ſwoią, álbo wſławił czynieniem cudow, álbo uwielbił choynym łaſk ſwoich ſzafunkiem. Tu ſię odnawiaią naypierwſze Religii naſzey Taiemnice. Rodzi ſię tu bowiem Zbawiciel w Rękach Kapłańſkich, iak ſię niegdyś narodził w Betleemſkiey Staience, *Matth. 2.* (*k*) tu ſię ukrywa pod przymiotami Chleba, iak ſię ukrywał przed okrucieńſtwem Heroda, *Matt. 2.* (*l*) zamienia iedną iſtotę w dru-

(k) *Cùm natus eſſet Jeſus in Bethlehem.* Mat. 2.

(l) *Joſeph conſurgens accepit Puerum, & Matrem Ejus nocte, & ſeceſſit in Ægyptum.* Mat. 2.

drugą w Sakramencie Ołtarza, iako zamienił wodę w wino w Kanie Galileyſkiey, *Joán. 2.* (*m*) tu ſię przemienia, iako niegdyś ná Gorże Taboreyſkiey, *Marc. 9.* (*n*) naucża uſty ſwoich Kaznodziejow lud zgromadzony, iako go naucżał ná Gorże, *Matt. 5.* (*o*) y w Synagogach, *Luc. 4.* (*p*) tu wierne Chrześciany Ciałem y Krwią ſwoią karmi, iako Apoſtołów ſwoich karmił w Wiecżerniku, *Marc. 14.* (*q*) tu On poświęca wodę ná oczyſzczenie nas z grzechu pierworodnego, iako ią poświęcił w Rzece Jordánu pod cżas Chrztu ſwoiego, *Matt. 3.* (*r*) tu ſię Ofiara Religii naſzey odprawia za nas, iako ſię nie-

(m) *Guſtavit architriclinus aquam vinum factam.* Joán. 2. (n) *Duxit illos in montem excelſum ſeorſum, & transfiguratus eſt coram ipſis.* Marc. 9. (o) *Jeſus aſcendit in montem, & aperiens os ſuum, docebat eos.* Matt. 5. (p) *Ipſe docebat in Synagogis eorum.* Luc. 4. (q) *Accepit Jeſus panem, & dedit eis, dicens: Sumite, hoc eſt Corpus meum, & accepto Calice dedit eis, & biberunt ex eo omnes.* Marc. 14. (r) *Venit Jeſus à Galilæa in Jordanem ad Joánnem, ut baptizaretur ab eo.* Matt. 3.

niegdyś taż sama Odkupienia naszego Ofiara odprawowała ná Gorże Kalwaryi, *Luc. 23.* (*s*) tu On w pośrżod nas mieszka, áby nas napełnił łaskamiswoiemi, tak, iak się niegdyś po chwalebnym Zmartwychwstaniu swoim pokazał w pośrżod Apostołow swoich, zapowiadaiąc im pokoy, y Ducha swoiego. *Joán.* 20. (*t*) To iest mieysce, ktore Bog ná ten koniec wybrał, áby w nim pokorne ludzi proszących pragnienia wysłuchiwał, áby w nim przez swoich Namiestnikow ludzkie sprawy sądził, innym zasłużoną karę daruiąc, innych, nie pragnąc ich zguby, do pokutney poprawy łaskawie oczekuiąc. To iest mieysce, ná ktorym wielu Sług Boskich Ciała spoczywaią, przy Boku zaraz Pana swoiego zostaiąc, bo gdzie Ciało swoie, to iest: Chrystusa bydź widzą, tam się w maleńkich Cząstkach Swięci y Swięte zlatuią Orlęta.

(s) *Postquam venerunt in locum, qui vocatur Calvariæ, ibi crucifixerunt Eum.* Luc. 23.
(t) *Jesus stetit in medio, & dixit: Pax vobis.* Joán. 20.

lęta. *Matt. 24. (u)* To zgoła ieſt mieyſce, ktore Bog do złożenia zwłokow śmiertelnych wielom naznaczył. To dziś mieyſce władzą Biſkupią poświęcone, y Bogu ná wieczne mięſzkanie oddane ieſt. Już tu dziś wieczne mięſzkanie ſwoie w tym Swiętym Przybytku zakłada Chryſtus, iuż od dnia dziſieyſzego z tą Oblubienicą ſwoią Kościołem tuteyſzym, Oblubieniec Niebieſki nierozerwane miłości przymierże zawiera, á więc Swięci Pańſcy, ktorych poſżanowania godne Zwłoki tu wielbiemy, (w) á ſżczegulniey S. Apoſtole Andrzeju! pod ktorego Imieniem ten Dom Boży założony ieſt, wychodzcie ná przywitanie tak wielkiego Gościa, otwieraycie Bramy Kościoła tego, álbowiem: przez nie wchodzi dziś Krol chwały. *Ps. 23.* (x) O iakże zatym ſżczęśliwemi są ci, wno-

(u) *Ubi fuerit Corpus, ibi congregabuntur & aquilæ.* Matt. 24. (w) *J. W. Poświęciciel przy Poświęceniu Kościoła Farnego Tynieckiego złożył w nim Relikwie Swiętych Męczennikow:* Teodora y Seweryna. (x) *Attollite portas Principes veſtras, & introibit Rex gloriæ.* Ps. 23.

wnoszę ia, ktorzy dla Boga Swięte Kościoły stawiaią, bo Bog dłużyć się nie umieiący, tę ich sobie wyświadczoną uczynność, i tu w doczesności łaskami swoiemi, i w wieczności nieskończoną chwałą nagradza. Mowić ia daley o wystawianiu tych Boskich Przybytkow, y onych Poświącaniu zamyślam, á dla lepszego porządku dalszą Kazania moiego osnowę tak podzielam:

I. Dam przyczynę, dla ktorey Bog chce mieć wystawiane ná część swoią Kościoły, á ztąd, iak bydź szanowane maią, wniosę.

II. Okażę, iak Bog nagradza wystawuiącym Swięte Kościoły.

III. Wytłomaczę Swięte Obrżądki, ktore przy Poświącaniu Kościołow sprawować sie zwykły. Część pierwsza nauczy nas naszey ku Bogu powinności. Druga upewni nas o niezawodney Boga nagrodzie. Trzecia potępi prożność źle myślących o Obrządkach Kościelnych. O tym daley mowić przedsięwziąłem ná iak naywiększe Boga moiego uwielbienie.

CZĘSC

CZĘSC I.

Rzecz to ieſt prawdziwa, że Bog będąc Panem wſzyſtkiego, żadney rzeczy od nas nie potrzebuie, iako Go z tey samey nawet przyczyny Dawid zowie bydź Bogiem swoim. *Ps. 15.* (*y*) będąc nieograniczonym, bo Go Niebo, y y Ziemia ogarnąć nie mogą, bydź zamkniętym w Kościołach nie może, iak mowi Salomon 2. *Paralip.* 2. (*z*) Mowi bowiem S. Anielſki Nauczyciel, że gdyby kto chciał ſzukać takowego przybytku, w ktorymby Wſpaniałość y Nieſkończoność Boga zmieścić ſię mogła, nie znalazłby go w całym świecie, gdyż takowym przybytkiem sam ſobie tylko ieſt Bog, ktory nayoſobliwiey sam w ſobie mięſzka, á tak: ſam ſiebie naydoſkonaley ogar-

(y) *Deus meus es Tu, quoniam bonorum meorum non eges.* Ps. 15. (z) *Quis poterit prævalere, ut ædificet Ei dignam domum? si Cæli Cælorum capere Eum nequeunt, quantus ego ſum, ut poſſim ædificare Ei domum.* 2. Paralip. 2.

ogarnąć może. (a) Ztąd: S. Jan w czaſie obiawienia ſwoiego, lubo rożne rzeczy w Niebie widział, żadnego iednak przybytku dla Boga zgotowanego nie mogł doyżrżeć, bo ſam ſobie Bog ieſt naywſpanialſzym Kościołem. *Apoc.* 21. (b) Nie może bydź Bog okryślony mieyſcem, bo On cały świat ſwoią przytomnością napełnia, nie maſz tak ciemney iaſkini, nie maſz tak dalekiego zakątka, nie maſz tak bezludney oſobności, ktoreyby oczy Boſkie nie widziały, ktoreyby Jego przytomność nie obiaśniała. Wſzędzie Go znaydziemy; ieżeli (mowił Dawid) wſtąpię do Nieba, tameś Ty ieſt, ieżeli zſtąpię do piekła, y tameś ieſt, ieżeli wezmę ſkrzydła moie rano, á będę mięſzkał ná końcu morza, y tam mnie doprowadzi

(a) *Si quis Templum quærere velit, quod Dei Majeſtatem, atq; Infinitatem exæquet, tale Templum Ipſe Deus eſt, qui principaliter habitat in se Ipſo, quia Ipſe ſolus se comprehendit.* S. Th. Aqu. in ep. 1. Cor.
(b) *Templum non vidi in eo, Dominus enim Deus Omnipotens Templum illius eſt.* Apoc. 21.

wadzi ręka Twoia, y trzymać mnie będzie prawica Twoia. *Ps. 138.* (c) Atoli: lubo Bog naſż ieſt wſzędzie przez ieſteſtwo, potęgę y przytomność ſwoią, że iednak chce z nami mięſzkać przez łaſkę dlą tego, ábyśmy żyiąc ná źiemi, mogli mieć ſpoſob rozmawiania ſię z Nim, przeto: chce ná źiemi mieć ſobie powyſtawiane Kościoły, w ktorychby Kapłani Jego Niepokalane Ołtarza Ofiáry ſprawowali, w ktorychby prawowierni Chrześcianie Swięte Taiemnice, znaki Władzy Boſkiey przyimowali, ná ſłuchanie Słowa Boſkiego zgromadzali ſię, pokorne modlitwy czynili Bogu, y temi srźodkami łaſkę Boſką ná duſże ſwoie ściągali. Przyznaię ia, bo to ieſt rżecż powagą Kościoła Chryſtuſowego ſtwierdzona, że ſię ná każdym mieyſcu możemy modlić, czego y S. Paweł po nas

(c) *Si aſcendero in Cælum, Tu illic es, si deſcendero in infernum, ades, si ſumpſero pennas meas diluculò, & habitavero in extremis maris, etenim: illuc manus Tua deducet me, & tenebit me dextera Tua.* Ps. 138.

nas wyciąga *1. Tim. 2.* (*d*) przyznaię y to, że nas Bog wſzędzie wyſłucha, iednakże Kościoł S. powagą Biſkupią poświęcony, ieſt właściwiey naznaczonym do modlenia ſię mieyſcem, bo w nim Bog prawdziwy przymiotami Chleba zakryty oſobliwſzym ſpoſobem mięſzka, do niego, chce, ábyśmy ſię ſchodzili, y tam naſze potrzeby Jemu opowiadali, wſżakże to sam wyraźnie powiedział: Oczy moie będą otwarte, y uſży moie nakłonione do modlitwy tego, ktoby ſię ná tym mieyſcu modlił. *2. Paralip. 7.* (*e*) Chce Bog mieć ná część ſwoią wyſtawiane Kościoły, aby w nich od nas poſżanowanie y chwałę odbierał, bo nie bez przyczyny owe przedawaiących y kupuiących w Kościele ſtoły powywracał *Matt. 21.* (*f*) tylko áby nas nauczył, w iakowym poſżanowaniu Swięte Jego Przybytki mieć po-

(d) *Volo vos orare in omni loco.* 1. Tim. 2.
(e) *Oculi mei erunt aperti, & aures meæ erectæ ad orationem ejus, qui in loco isto oraverit.* 2. Paralip. 7. (f) *Ejecit vendentes & ementes.* Matt. 21.

powinniśmy, w ktorych nie inna naſza bydź powinna zabawa, tylko gorące modlitwy, z wylania ſerca pochodzące. Wzmiankowany Chryſtusa poſtępek daie nam poznawać wielkość grzechu nieuſzanowania Kościołow Bożych, gdy Chryſtus Jezus zdięty gorliwością o nieuczczenie Jerozolimſkiego Kościoła, nie przez kogo innego, ále sam przez ſiebie, wziąwſzy w rękę bicż, wypędził z niego przedaiących y kupuiących. Chciał Bog dawniey wypędzić Adama, y Ewę z ziemſkiego Raju, ále wykonanie tey ſwoiey woli zlecił Aniołowi, *Gen. 3.* (*g*) chciał Chananeyczykow, y Amorreyczykow wygnać z ich właſney ziemi, ále ná ten koniec zażył wężow, much, y innego robactwa, ktore ich okrutnie gryząc, w ſwoiey ziemi zoſtać im ſię nie dozwalało; *Numer. 21* (*h*) chciał wygubić całe Aſſyryiczykow woyſko, ále ná to zażył poſługi Aniołow.

2. Pa-

(g) *Ejecitq; Adam, & collocavit ante paradiſum voluptatis Cherubim.* Gen. 3. (h) *Miſit Dominus in populos ſerpentes ad pla- as & mortes plurimorum.* Numer. 21.

g

2. *Paralip.* 32. (*i*) Inaczey On fobie poftępuie z temi, ktorzy nie fzanuią Kościołow Jego, iuż nie przez Aniołow, ani przez iakowe inne fwoie narzędzia, ale fam przez fiebie karze ich, y mści się krzywdy Przybytkowi fwoiemu uczynioney, iak mowi Prorok: Zemfta Pana ieft zemfta Kościoła fwoiego. *Jerem.* 51. (*k*) Tak furowo mści fię Bog nad temi, ktorzy nie fzanuią Kościołow Jego, bo y On sam nawet chce ie mieć w wielkim uwielbieniu. Czytaymy ośmy rozdział Ewangelii S. Jana, tam fię dowiemy, że Chryftus Jezus lubo dla tego cierpiętliwe Ciało na fiebie zabrał, aby w nim nafze odkupienie fprawował, a poftaremuż: gdy złośliwi Zydzi, nauczaiącego w Kościele Chryftusa fłuchać nie mogli, chcieli na Niego kamieńmi rzucać, a Jezus ukrył fię, y wyfzedł z Kościoła. (*l*) Pyta fię tu Hugo Kar-

 dynał,

(i) *Mifit Dominus Angelum, qui percuffit virum robuftum, & bellatorem, & principem exercitus Regis Affyriorum.* 2. Paralip. 32. (k) *Ultio Domini eft ultio Templi fui.* Jerem. 51. (l) *Abfcondit se, & exivit de Templo.* Joan. 8.

dynał, dla czego Chryſtus niby ſię prze-ſtraſzywſzy, uchodzi z Kościoła? Czyliż On ná świat nie po to przyſzedł, áby był umarł? á daymy to, iż ieſzcze ná ten czas godzina śmierci Jego nie przyſzła była, álbo że nie takową śmiercią umierać Mu potrzeba było, czyliż nie mogł, będąc Wſzechmocnym, innym ſpoſobem złości żydowſkiey uniknąć, á nie ukrywać ſię, y uchodzić z Kościoła? Wyſzedł Jezus przed złością żydowſką z Kościoła, nie iakoby obawiaiąc ſię śmierci, ále áby takową zbrodnią Kościoł ná chwałę Bogu poświęcony nie był zmazany. (*m*) W wielkim zaiſte poważaniu chce mieć Bog Kościoły ſwoie, o ktorych uſzanowaniu mowiąc Dawid, powiada: Domowi Twoiemu, Panie! przynależy wſzelka świętość w przedłużenie dni, *Ps. 92.* (*n*)

ná

(m) *Jeſus abſcondit se, non: quod mori non voluerat, cùm ad hoc in Mundum venerit, ſed ne tanto ſacrilegiô Domus illa pollueretur.* Hugo Card. in Jòán. 8. (n) *Domum Tuam Domine! decet ſanctitudo in longitudinem dierum.* Ps. 92.

ná ktore słowa uczony Joánnes de Turrecremata tak pisze: Gdy Ty Panie! ktory w Kościele mięszkasz, iesteś Swiętym nad Swiętemi, Domowi Twoiemu przynależy wszelka świątość ná wieki, bo lubo inne upadną z czasem, Twoy iednak Swięty Dom trwać będzie ná wieki. (o) Dla dokładnieyszego tey prawdy stwierdzenia, czyli: ná okazanie, iakowego dla Swiętych Kościołow uszanowania od nas wyciąga Bog? zważmy ow rozkaz Boga Moyżeszowi dany. Temu Patryarsze nakazał Bog, áby był obrał sześć mieysc ucieczki, do ktorych ktobykolwiek z grzeszących uciekał się, tam miał pewną od wszelkich napaści obronę znaleść. *Numer. 35.* (p) Zarzuca tu sobie Filo Zydowin pytanie, dla czego Bog nie ow raczey przymie-

 rża

(o) *Cùm Tu sis Sanctus Sanctorum, Qui Ecclesiam inhabitas, Domum Tuam decet sanctitudo in æternum, quia etsi aliquæ cadant, Domus tamen Sancta Tua toto tempore perseverat.* Joán. de Turrecrem. (p) *De ipsis autem oppidis, quæ Levitis dabitis, sex erunt in fugitivorum auxilia separata.* Numer. 35.

rża Przybytek, álbo Kościoł iakowy ná obronę grzefżących naznaczył? y daie przyczynę: áby Swięte Kościoły wnijście n ludzi niesprawiedliwych skalane nie były. (q) A ieżelić Bog w dawnych owych czasach tak wielkiego uszanowania dla swoich Kościołow wyciągał, wnieść łatwo możemy, iak ciężko w Nowym Zakonie gniewa się ná tych, ktorzy krnąbrnie y złośliwie w przytomności Boskiey nie wstydzą się Kościołow ná część Naywyższego poświęconych rozmaitemi zbrodniami szpecić? Wiadoma ieſt owa S. Ewangelii przypowieść, że gdy ná owe gody, ktore Krol Synowi swoiemu wspaniale sprawiał, wszedł ieden nieproszony, á do tego: ubogo ubrany człowiek, gospodarż Domu powstawszy ná niego, rzekł mu: A iakżeś tu wszedł, nie maiąc szaty godowey? *Matt. 22.* (r) S. Jan Chryzostom zważaiąc to Krola

pyta-

(q) *Non in Templis aperiuntur immundis asyla, ne ab immundis inficerentur.* Philo Hebræus.
(r) *Quomodo huc intrâsti, non habens vestem nuptialem?* Matt. 22.

pytanie, dziwi ſię, że nie mowi: Czemużeś w domu moim bez ſukni godowey ſpoczął?: ále: czemuś wſzedł?: y ztąd wnoſi, że ten ná wielkie ukaranie zaſługuie, kto przynaymniey przez prog bez ſukni godowey, to ieſt: bez przynależytego uſzanowania do Domu Bożego wchodzi. (s) Wielkiego zaprawdę uwielbienia Swięte Kościoły od nas wyciągaią, iuż to ztąd, że są ná część Boſką poświęcone, iuż to naybardziey ztąd: że w nich Bog ſwoie mieſzkanie zakłada. Ale cożś widzę w Kościołach (woła z żalem S. Jan Chryzoſtom) ludzi takowych, ktorych ciała ułożenie, oczow tu y owdzie rzucanie, ſłow niegodziwość uwłacza przynależytey Kościołom czci. (t) Rzecz prawdziwie ſtraſzna? gdziebyśmy powin-

(s) *Non dixit: quare diſcubuiſti? ſed: quid intrâſti? quaſi omninò notetur dignus ſuppliciô, qui vel limen Domûs Dei indignè pertingit.* S. Joán. Chrysoſt. hom. 61. in Matt. (t) *Video in Templis homines ejusmodi, quorum riſus, verba, oculi, caput me faciunt fremere.* Idem. hom. 40. ad pop.

powinni ſię wypłacać ſprawiedliwości Boſkiey, áby nas ſurowo za popełnione nieprawości nie karała, tam my lekkomyślnym ſprawowaniem ſię naſzym ná nowe ukaranie zaſługuiemy. Mniey względow mamy ná Boſkie Kościoły, ná Ołtarże Boga żyiącego, ániżeli ná domy lub pałace Panow źiemſkich, narzeka Salvianus. (u) Do tych bowiem wniiść nie ośmielamy ſię, ieżeli álbo iakowey potrzeby nie mamy, álbo tam wezwanemi nie ieſteśmy, á gdy tam wchodzemy, wſżelką ſkromność zachowuiemy, inaczey: mniey względna krnąbrność naſza ukaranąby zoſtała. Nie mamy tego poſżanowania dla Kościołow Boga naſzego. Naywiękſi grzeſżnicy wchodzą tam bezwſtydnie, zbliżaią ſię do ſamych nawet Swiątości, nie czyniąc przynależytego uwielbienia Majeſtatowi tam prawdziwie przytomnemu, z duſżą pełną złości ſtawaią w obe-

(u) *Templa atq; Altaria Dei minoris reverentiæ quidam habent, quàm cujuslibet minimi, ac municipalis judicis domum.* Salvian. lib. 3. De gubernio Dei.

w obecności Tego, ktory ieſt czyſtym, y niepokalanym. Prawda, że Kościoły są mieyſcami od Boga wyznaczonemi ná oddawanie chwały Bogu, ktory wſzelkiemu ludzi rodzajowi pozwala do ſiebie przyſtępować, ále biada tym, ktorzy tam nie wchodzą, tylko ná czynienie krzywdy tak dobremu Panu. Powinniśmy do Kościołow przychodzić ná przebłaganie gniewu Boſkiego, a my Go tam bardziey ieſzcze gniewamy, powinniśmy tam przychodzić na opłakiwanie grzechow naſzych, á my myślemy, iakbyśmy ie powiękſzyć mogli. Co uſta mowią, ſerce ſię naſze temu ſprzeciwia. Uſta zdaią ſię ięczeć za popełnione grzechy, ſerce myśli o popełnianiu nowych. Mamy to z doświadczenia, bo wſzakże modlemy ſię, prawda, pod czas ſprawowania Ofiar Religii naſzey, ále że w tymże ſamym czaſie o czym innym myślemy, wydaie to własne życie naſze, gdy iak prędko wychodzemy z Kościoła, tak prędzey ieſzcze wracamy ſię do dawnych naſzych nałogow, zatapiamy ſię w chuciach y

namiętnościach naſzych, mowi wſpomniony Salvianus. (w) Nie ná ten koniec chce mieć Bog wyſtawiane Kościoły, chce On bydź w nich od nas cżcżonym, chce w nich od nas odbierać uſżanowanie Stworcy powinne. A gdy Bog Swięte Kościoły polubił, więc że y tych, ktorzy ná część Jego Swięte Kościoły ſtawiaią, pokochał, ztąd przynależy wnoſić, iż im tę ſobie wyświadczoną uczynność ſowicie nagradza.

CZĘSC II.

Nie dłuży ſię nikomu Bog, ále każdą by naymnieyſzą ſobie uczynioną uſługę y prędko, y obſicie płaci. Wſzakże: chętne ná rozkaz Bóſki poſłuſzeńſtwo w ofiarowaniu ná śmierć własnego Syna nieprzeliczonym potomſtwem Abraamowi, *Gen. 26.* (x) porzucenie rybactwa pierwſzeńſtwem w kole Apoſtolſkim Pio-

(w) *Conſumatis ſolemnibus Sacris ſtatim ad conſvetudinaria omnes ſtudia diſcurrunt.* Salvianus ubi ſupra. (x) *Numera ſtellas, ſi potes, ſic erit semen tuum.* Gen. 26.

Piotrowi, *Marc. 12.* (*y*) iedno pokorne do nog swoich skłonienie wskrzeszeniem Corki Ewangelicznemu Xiążęciu, *Matt. 18.* (*z*) połowicę dobr pomiędzy ubogie rozdanych, napełnieniem domu łaskami Zacheuszowi, *Luc. 19.* (*a*) namaszczenie drogim oleykiem nog swoich, odpuszczeniem grzechow Magdalenie nagrodził. *Luc. 7.* (*b*) Coż dopiero mam mowić, iak sowicie nagradza tym, ktorzy dobra swoie ná wystawienie Jemu Swiętych Kościołow łożą? Gdy Jakob Patryarcha zasnął w polu, dowiedział się za Boskim obiawieniem, iż ná tym mieyscu chciał mieć Bog Kościoł sobie wystawiony, á więc wziąwszy natychmiast ow kamień, ná ktorym spoczywał, pierwszy ná przyszły Kościoł założył. *Gen. 28.* (*c*) Jakowąż za to odebrał nagrodę? oto: pokazał mu się Anioł w Osobie

(y) *Tibi dabo claves Regni Cælorum.* Marc. 12. (z) *Non est mortua puella, sed dormit.* Matt. 18. (a) *Salus huic domui.* Luc. 19. (b) *Remittuntur ei peccata multa.* Luc. 7. (c) *Tulit Jacob lapidem, quem supposuerat, & erexit in titulum.* Gen. 28.

bie Boſkiey, mowiąc do Niego: Ja ieſtem Bog Betelu, w ktorymeś pierwſzy kamień ná Kościoł założył. *Gen. 31.* (*d*) iakoby mowił: Dla tego ci Bog tyle bogactw użyczył, żeś w Betel pierwſzy ow kamień, iako początek Kościoła założył, mowi Piotr Rota. (*e*) Podobną rzecz piſze S. Łukaſz. Jednego Rotmiſtrza ſługa, bardzo Jemu ukochany nagle wpadł w niebeſpieczną chorobę, Rotmiſtrz więc z przywiązania ku ſłudze ſwoiemu, powziąwſzy wiadomość o Chryſtuſie, iż On nie tylko chorych uzdrawiał, ále nawet umarłych wſkrzeſzał, ſam poyść dla ſłabości choruiącego nie mogąc, poſłał do Jezusa Starſzych Zydowſkich, proſząc Go, áby raczył przyiść, y uzdrowić ſługę iego. Poſłani Starſi Zydowſcy uznawali to, że żadnych zaſług u Chryſtusa nie maią, á

więc:

(d) *Ego ſum Deus Bethel, ubi unxiſti lapidem.* Gen. 31. (e) *Acſi diceret: Ideo Deus tot opibus te cumulavit, quia in Bethel primum illum lapidem, utporè principium Altaris & Templi, conſecrâſti.* Petr. Rota diſc. 4. pro Dom. 24. p. Pent.

więc: wnosili, że proźba ich w tey mierze nie otrzyma skutku, dla tego: naradzali się wspolnie, z iakowym słow ułożeniem do Chrystusa przystąpić mieli, áby żądania Rotmistrza usty ich do Zbawiciela zaniesione uskutecznionemi zostały? y ułożyli pomiędzy sobą, áżeby oświadczyli Chrystusowi przywiązanie Rotmistrza, ktore on miał do Żydowskiego ludu, y Kościoła, á zatym przyszedłszy do Zbawiciela, rzekli Mu: Godźi się Panie! ábyś Mu tę łaskę uczynił, álbowiem: kocha Narod nasz, y Synagogę nam wystawił. *Luc.* 7. (*f*) A czyliż nie więcey nad wybudowanie Synagogi uczynił Rotmistrz? wszakże on tak wiele darow Kościołowi Jerozolimskiemu oddał? á za coż tych nie wzmiankuiąc, samo tylko wystawienie Synagogi przekładali Chrystusowi? Wiedzieli dobrze Starsi żydowscy, że nad wystawienie Kościoła nic nie masz Bogu milszego, á zatym: chcąc Chrystusą do domu Rotmistrza

(f) *Dignum est, ut hoc illi facias, diligit enim gentem nostram, & Synagogam ipse ædificavit nobis.* Luc. 7.

ſtrza ná uleczenie ſługi choruiącego ſprowadzić, ten Mu pobożny Jego uczynek oświadczyli. mowi S. Paulinus. (g) Jakoż: żadnym darem do uſkutkowania żądania naſzego Boga tak łatwo nie ſkłoniemy, iako wyſtawieniem Kościoła, do czego nas wzbudza S. Ambroży, mowiąc: Jeżeli ten był zaleconym Bogu, ktory wyſtawił Synagogę, iakże daleko ſzacownieyſzym w Oczach Boſkich nie ma bydź ten, ktory Kościoły Swięte, Boga prawdziwego mięſzkania wyſtawia? (h) Nie małą to było Krola Salomona pochwałą, iż on panował w pokoiu, ktoremu podbił Bog wſzyſtkie iego nieprzyiacioły, *Eccli.* 47. (i) Dziwna rzecz: Dawid Oyciec Salomona rownie był pobożnym, iako y Syn iego Salomon, álbo-

(g) *Ad promerendam pueri ſanitatem id valuit quod plebs, quæ in Judæa erat, illi de Synagogæ ædificatæ teſtimoniô ſuffragata eſt.* S. Paulin. ep. 12. (h) *Si commendatur Domino, qui ædificavit Synagogam, quantò magìs, qui ædificat Eccleſiam?* S. Ambr. serm. de Dedicat. Templi. (i) *Salomon imperavit in diebus pacis, cui ſubjecit Deus omnes hoſtes.* Eccli. 47.

álbowiem: y Dawid wiele woien za Arkę Pańską poniosł, onęż z wielką wspaniałością y radością z domu Obededoma do Jerozolimy przeniosł, tak wiele ofiar całopalonych uczynił, sto pięćdziesiąt pieśni ná chwałę Boską napisał, á przecież: Dawid całe życie swoie prowadził w woynach, Salomon panował spokoynie. Zkądże takowe Salomonowi uszczęśliwienie? bo Salomon Bogu Kościoł postawił, czego Dawid nie uczynił; daie przyczynę Hugo Kardynał. (*k*) Jak prędko tylko Izráëlitowie przyszli do Miasta Silo, tak zaraz z wielką starannością wystawili tam Przybytek Pánu, iakowąż za to odebrali nagrodę? oto: całą tameczną źiemię poddał Bog ich panowaniu, y byli tego godnemi, áby im to był Bog uczynił. *Jos. 18.* (*l*) Jakoż: rozliczne łaski swoie, iuż to ściągaiące się do potrzeb ciała, iuż to tyczące się

(k) *Subjecit ei Dominus omnes hostes, ut conderet Domum Templi in nomine suo.* Hugo Card. (l) *Ibi fixerunt Tabernaculum testimonii, & fuit eis omnis terra subjecta, & fuerunt digni, ut hoc illis Deus præstaret.* Jos. 18.

ce ſię potrzeb duſzy Bog daie tym, ktorzy Mu Swięte Kościoły ſtawiaią, tę iednak tu uwagę przekładam, że tych łaſk Boſkich ci tylko ſtaią ſię uczęſtnikami, ktorzy ſtawiaiąc Bogu materyalne Kościoły sami przez życie cnotliwe ſtawaią ſię duchownym Kościołem. Rzecz to ieſt bowiem pewna, że ktorzy upodobane Bogu Kościoły ſtawiaią, á sami dla złego życia obrzydliwemi są w Oczach Boſkich, ktorzy Stworcy ſwoiemu z rzeczy swoich ofiary czynią, á sami ſię ſtaią ofiarą czarta, takowi żadney przed Bogiem zaſługi nie maią, bo Bog ſkruſzonego ſerca naſzego, á nie naſzych darow wyciąga. *Ps. 50.* (*m*) Z tey przyczyny mowi do nas S. Auguſtyn: Bracia naymilſi! oto ſię uſilnie ſtaraymy, áby iako ſię cieſzemy z wyſtawienia Kościoła, tak ábyśmy zaſłużyli mieć wewnętrzną radość z czyſtości ſumnie-

(m) *Quoniam, ſi voluiſſes, sacrificium dediſsem utiq; holocauſtis non delectaberis, sacrificium Domino ſpiritus contribulatus, cor contritum, & humiliatum Deus non deſpicies.* Ps. 50.

mnienia (*n*) Przykład w tey mierze brać powinniśmy z Salomona. Ten Krol palił Bogu ofiary, ále oraz z całym ludem swoim modlił się Panu. *3 Reg. 8.* (*o*) ztąd go S. Leo Papież wspaniałym murow budowniczym, ále iednak wspanialszym dusz sobie powierzonych przykładem bydź zowie. (*p*) Ná ten Salomona wzor stawiaiący Kościoły, powinni sobie Boskie Błogosławieństwo obiecować, koszt ná Boskie Swiątnice łożony, gdy się łączy z niewinnością życia, przynosi zbawienie, mowi Filo Żydowin, (*q*) Inaczey: odrzuca Bog ofiary nasze, brzydzi się darami naszemi, ieżeli

ie

(n) *Fratres charissimi! ita agere studeamus, ut quomodo de Templi ædificatione gaudemus, sic invisibiliter de corporis castitate, & animi puritate spirituale gaudium habere mereamur.* S. Aug. serm: 255. de Temp. (o) *Immolabat victimas coram Domino, & omnis Israel cum eo, fundens preces.* 3. Reg. 8. (p) *Magnificus quidem structor parietum, sed magnificentior ædificator animarum.* S. Leo Papa. (q) *Verum Templum non amœnitatem postulat, sed severam castimoniam.* Philo Hebræus lib. De Monarchia.

ie naprzykład z dobr niesprawiedliwie nabytych, z dochodow bliźniemu niegodziwie wydartych czyniemy, ieżeli zgoła powierzchownie niby poddaństwo nasze oświadczamy Bogu, á sercem odwracamy się od Niego. Szczęśliwy zaprawdę ten, kto te dwie rzeczy razem łączy, kto, mowię, wystawianiem Kościołow, lub onych zdobieniem stara się podobać Bogu, y kto oraz czystym sercem przywięzuie się do Niego; takowy sobie y doczesną y wieczną nagrodę bezochybnie skarbi. Cieszcież się więc wy wszyscy, ktorzyście się iakimkolwiek sposobem, (bądź, by też naymnieyszym, iakowym wam możność wasza pozwoliła; Bog bowiem ná serce, nie ná ręce patrzy) do wystawienia tego Kościoła przykładali, bo iako rozumiem, iżeście czystym sercem dobrowolne ofiary wasze ná tę Swiątynią dawali, tak was upewniam, żeście nic nie stracili, áleście ná Boskie względy (á czegoż wam więcey procz tych potrzeba?) choyną iałmużną waszą zarobili. Jako zaś naywiększą iałmużny część Kościoł ten ná

wy-

wystawienie siebie Tobie winien J. W. mieysca tuteyszego Opacie; tak gdy z szczodrobliwą Ręką zgadza się niewinność życia Twoiego; wnosić koniecznie przynależy; że Bog y dary Twoie chętnie przyimuie, y one wraz z czystością serca chwałą swoią uwieńczy. A że po wystawieniu każdego Kościoła, Kościoł Chrystusow Swiętych Obrządkow w Poświącaniu iego zwykł zażywać, co więc te obrządki znaczą, z zdania Oycow Swiętych ná duchowną nászą náukę zobaczmy.

CZĘSC III.

Niechay źle myślący Kacerze náśmiewaią się z Obrządkow Kościołá nászego, niechay naypoźnieyszy odszczepieniec mowi, iżby Obrządki Poświącania Kościołow znieść należało, dla tego, że one są (iak on ie bezbożnie názywa) iednym igrzyskiem, (r) átoli my, nie zważaiąc ná te nieprzyiacioł

C potwa-

(r) *Ante omnia Dedicationes Templorum extirpari deberent, cùm nihil aliud sint, quàm nundinæ, aleatorum, lusorumq; scenæ.* Luther. in ep. ad Nobil. German.

potwarzy, Kościoły nafze áż do fkończenia Swiata poświącać będziemy Bogu, oddaiąc Mu dzięki za to, że ná źiemi obierać fobie raczy Domy takowe, w ktorych ukryty przymiotami Chleba prawdziwie przemięfzkiwa. Ta czynność nafza bydź nam zganiona nie może, ieżeli bowiem Zydzi mury Miafta Jeruzalem z wielką radością y uroczyftością poświącali, *2. Efdr. 12.* (s) za coż my prawowierni Katolicy z iak naywiękfzemi Obrządkami nie mamy poświęcać Bogu Domu tego, ktory On swoią obecnością napełnia, fzafowaniem łafk zafzczyca. Procz tego: Obrządki te, ktore w czafie Poświącania nowo wyftawionego Kościoła czyniemy, przypominaią nam uftanowienie powfzechnego Kościoła, y Religii Chrześciańfkiey, ktora naftąpiła po Religii Zydowfkiey. Starozakonna Synagoga była podobna do pola niepłodnego, y zarofłego cierniem, wię-

(s) *In dedicatione muri Jerufalem requifiêrunt Levitas de omnibus locis fuis, ut adducerent eos in Jerufalem, & facerent dedicationem, & lætitiam in actione gratiarum.* 2. Efdr. 12.

większa część praw y obrządkow iey zbytecznie ciężka była, iako wyznaie S. Apostoł Piotr. *Act.* 15. (t) Teraz zaś, gdy Bog z nieskończonego miłosierdzia śmiercią Syna swoiego uwolnił nas z tey niewoli, gdy nas osadził ná polu wielce przyiemnym y miłym, gdy iuż pozrzucał fałszywe bożyszcza, á ná obalinach czarta wystawił chorągiew Krzyża, czyliż my ná okazanie wdzięczności naszey nie iesteśmy winnemi wystawiać Mu Swiętych Kościołow, y onych iak nayuroczystszym obrządkiem poświącać? Ta iest zaprawdę powinność nasza, zkąd pochodzi, że pod czas Poświącania Kościoła Biskup rozliczne obrządki odprawuie, ktore my mniey podobno zważamy, á ktore wiele Taiemnic, wiele duchowney dla nas nauki zamykaią w sobie. Y tak obchodzi nayprzod Biskup trzy razy Kościoł w koło, co znaczy, iż każdy Kościoł poświęcony bywa ná chwałę Troycy Przenayświętszey. Albo: to troiste obchodzenie oznacza troisty czas, w ktorym Bog nieustannie chodził

 około

(t) *Quid tentatis imponere jugum super cervices discipulorum, quod neq; nos, neq; patres nostri portare potuimus?* Act. 15.

około zbawienia naſzego, to ieſt: czas natury, czas prawa piſanego, y czas łaſki. W czaſie natury, poſłał Bog Patryarchow, iako to: Moyżeſza, Aárona, y innych, *Ps. 104.* (*u*) áby nas ci Prawa Jego nauczali. W czaſie prawa pisanego poſłał Prorokow, áby ci przyſzłe Syna Jego przyiście ná świat opowiadali. *Ierem. 7.* (*w*) W czaſie łaſki poſłał Jednorodzonego Syna swoiego, ktory y nas Krwią ſwoią odkupił. *Matt.* 27. (*x*) Albo: owo troiſte obchodzenie znaczy troiſte koło, ktore w życiu ſwoim uczynił Chryſtus, zſtępuiąc nayprzod z Nieba ná źiemię, potym: z źiemi do Otchłań, ná oſtatek: z Otchłań wſtępuiąc do Nieba, mowi S. Grzegorz Papież. (*y*) Powtore:

(u) *Miſit Moyſen ſervum ſuum, & Aaron, quem elegit.* Ps. 104. (w) *Miſi ad vos omnes Servos meos, Prophætas.* Jerem. 7. (x) *Noviſſimè autem miſit ad eos Filium ſuum.* Matt. 27. (y) *Veniendo Chriſtus ad redemptionem noſtram, quosdam, ut ita dicam, ſaltus fecit; vultis, fratres chariſſimi, ipſos Ejus ſaltus agnoſcere? De Cælo venit in uterum, de utero venit in præſepe, de præſepe venit in Crucem, de Cruce venit in ſepulchrum, de ſepulchro rediit in Cælum.* S. Greg. Papa hom. 29. in Evang.

re: przy owym obchodzeniu Biſkup znakiem władzy ſwoiey, Paſtorałem trzykroć w drzwi Kościelne uderza, mowiąc owe Dawida ſłowa: Otworzcie bramy waſze, Xiążęta! á wniidzie Krol Chwały, *Ps. 23.* (z) przez co ſię znaczy troiakie Chryſtusa panowanie, ná Niebie, ná źiemi, y w piekle, iak mowi S. Paweł *Philipp. 2.* (a) Jakoby ná ten czas mowił Biſkup: Ponieważ Chryſtus ma panowanie ná Niebie, á więc: wy Xiążęta Niebieſkie! to ieſt Aniołowie! zſtąpcie z Nieba, otworzcie bramy tego Kościoła, y z mieſzkaiącym tu Chryſtusem mięſzkaycie ná wieki. Ponieważ Chryſtus ma panowanie ná źiemi, á więc: gdy dziś przez poświącanie w tym Kościele Chryſtus zakłada mieſzkanie, niech iuż odtąd do mieyſca tego nikt z ludzi światowych prawa żadnego nie ma. Ponieważ Chryſtus ma panowanie w piekle, á więc: wy duchy podziemne! przez otwarte Kościoła tego ná część Boſką

poświę-

(z) *Attollite Portas, Principes! veſtras, & introibit Rex Gloriæ.* Ps. 23 (a) *In Nomine Jesu omne genu flectatur. Cæleſtium, terreſtrium, & infernorum.* Philip. 2.

poświęconego drzwi uciekaycie ztąd, bo ſię z Przedwieczną Swiatłością nie zgodzicie. Potrzecie: potrzykroć Kościoł zewnętrznie y wewnętrznie ſkrapiany bywa, ná okazanie, że Chryſtus Kościoł ſwoy trzykroć ſkropił, to ieſt: wodą Chrztu S. *Ephes. 14.* (*b*) Krwią ſwoią w czaſie okrutney Męki, *Apoc. 7.* (*c*) y wodą Sakramentu Pokuty, obmywaiąc nim grzechy naſze. *Ezech. 22.* (*d*) Albo troiſte pokropienie znaczy troiſty łez zbawiennych rodzay; łzy pokutne, według owego, co mowi Dawid: Łzami ſkrapiać będę łoże moie, *Ps. 6.* (*e*) łzy litowania ſię nad nędzą bliźniego, iak mowi S. Auguſtyn, (*f*) y łzy Swiętego rzeczy Niebieſkich pragnienia.

(b) *Mundans eam lavacro aquæ in verbo vitæ.* Ephes. 14. (c) *Lavit eos in ſanguine Agni.* Apoc. 7. (d) *Effundam ſuper vos aquam mundam, & mundabimini ab omnibus inquinamentis veſtris.* Ezech. 22. (e) *Lacrymis meis ſtratum meum rigabo.* Ps. 6. (f) *Miſericordia eſt animi condolentis affectus.* S. Aug. de Finit.

nia, *Ps. 41.* (g) Z tą wodą, ktorą nowo poświącany Kościoł fkrapiány bywa, mięfzaią wino, popioł, y soł, álbowiem: áżebyśmy wodą łez pokutnych dufze nafze z grzechow popełnionych dobrze obmyli, powinniśmy mieć wino duchownego z dobrych nafzych uczynkow cieszenia fię, iako tę mu włafność przyznaie Pismo S. *Judic. 9.* (h) popioł; to iest: powinniśmy zawfze pamiętać ná śmierć, ábyśmy fię tym chamulcem wftrzymywáli od złego, iako nam radzi S. Grzegorz Papież, (i) soł nakoniec, to iest: ciało nafze winniśmy martwić, ieżeli chcemy Boga ná wieki oglądać, według zdania S. Pawła. *Rom. 8.* (k) Pifze ná ziemi Bifkup Alfabet Greckim y Łacińfkim ięzykiem, nam przypominaiąc, że nam Bog prawa fwoie do zachowania

na

(g) *Fuerunt mihi lacrymæ meæ panes die ac nocte, dum dicitur mihi quotidie: Ubi est Deus tuus.* Ps. 41. (h) *Vinum lætificat Deum & homines.* Judic. 9. (i) *Qui considerat, qualis erit in morte, semper pavidus erit in operatione, atq; inde in oculis sui Conditoris vivet.* S. Greg. Papa lib. 12. Moral. (k) *Si spiritu facta carnis mortificaveritis, vivetis.* Rom. 8.

ná dwoch tablicach przez Moyżeſza podał. *Exod. 24.* (*l*) Piſze ſię ten Alfábet ná piaſku, przypominaiąc nam, że ieżeli chcemy, iakośmy chcieć powinni, dokładnie Boſkie przykazanią zachować, powinniśmy Mękę y Smierć Chryſtusa, ktory dla grzechow naſzych ná proch ieſt ſtartym, *Is. 53.* (*m*) rozpamiętywać, zachęca nas S. Grzegorz Papież. (*n*) Dwanaście Krzyżow robi ná ścianach Kościelnych Biſkup, ná znak, że dwunaſtu Apoſtołow w świat cały ná opowiadanie Chryſtusowey Ewangelii poſzło, iako o tym czytamy *Marc. 16.* (*o*) Albo: dla tego znaki Krzyża S. kładzione bywaią, áby temi znakami czarci przerażeni z nowo poświęconego Bogu mieyſca uciekali, mowi S. Jan Chryzoſtom.

(l) *Dixit Dominus ad Moyſen: Aſcende ad me in montem, & esto ibi, daboq; tibi tabulas lapideas. & legem, ac mandata, quæ ſcripſi, ut doceas eos.* Exod. 24. (m) *Attritus eſt propter ſcelera noſtra.* Is. 53. (n) *Si Paſſio Chriſti in memoriam reducitur, nihil eſt, quòd non æquo animô toleretur.* S. Greg. Papa in quad. ep. (o) *Euntes in Mundum univerſum, prædicate Evangeliũ omni creaturæ.* Marc. 16.

ſtom. (*p*) Do Kościoła poświęconego wprowadzone bywaią niektore Ciał Swiętych Pańſkich Cząſtki, áby ukochani Słudzy od przytomnego tam Pana nie odſtępowali, według woli samego Chryſtusa *Jóán.* 12. (*q*) Namaſzczaią Sciany Kościelne Swiętym Oleiem, daiąc znać, że to Mieyſce od świeckich zabaw iuż ieſt dalekie, á samemu ſzczegulnie Bogu Prawdziwemu ná wieczną chwałę poświęcone. Na oſtatek po ſkończonym Poświęceniu dzień wesoły, dzień doroczny pamiątki Poświęcenia naznaczony bywa, przypominaiąc nam, że po ſkończonym tym życiu do wieczney Oyczyzny wprowadzonemi będziemy.

Te są Obrządki, ktore ſię odprawiaią przy Poświęcaniu Kościołow, ále tu dwie rzeczy zważać nam przynależy, iſtotę samych obrządkow, y Taiemnice w tychże Obrządkach zamknięte. Obrządki widzemy oczyma ciała, á Taiemnice

nas

(p) *Ubicunq; dæmones ſignum Crucis vident, territi fugiunt, baculum timentes, unde plagam acceperunt.* S. Jòán. Chrisoſt. (q) *Ubi sum ego, illic & Miniſter meus erit.* Jòán. 12.

nás uczą, potrzebne nam są obrządki y znaki zewnętrzne, ponieważ: w Niebie dopiero okazuie się prawda bez zasłony, *1. Cor. 13.* (*r*) przez obrządki zaś zachęcać się powinniśmy do cnot wewnętrznych, ktoreby zdobiły duszę naszę, ábyśmy tym sposobem zasłużyli przyiąć Boga do serc naszych. Z tey przyczyny pilnie zważać mamy Obrządki Poświącania Kościołow, bo iako tam Biskup kilkakrotnie kropi, pisze, namaszcza, oświeca y błogosławi, tak Naywyższy Kapłan Chrystus Jezus toż samo czyni ná duszach naszych, mowi S. Bernard. (*s*) Ten bowiem Pan nasz przy Sakramentalney Spowiedzi obmywa nas w tych łzach, ktore my z powodu żalu za grzechy wylewamy; á bardźiey obmywa

nas

(r) *Videmus nunc per speculum in ænigmate, tunc autem facie ad faciem.* 1. Cor. 13. (s) *In nobis spiritualiter impleri necesse est, quæ in parietibus visibiliter præcesserunt. Aspersio, inscriptio, inunctio, illuminatio, benedictio, hæc utiq; in hac visibili Domo fecêre Pontificas, hæc & Christus assistens Pontifex futurorum bonorum invisibiliter quotidie operatur in nobis.* S. Bernardus serm. 1. in Dedicat. Eccles.

nas w tym Zrzodle, ktore z Boku Jego ná Drzewie Krzyża wypłynęło, wszakże nam to przepowiedział Prorok, *Is.* 12. (*t*) A nie tylko nas obmywa y oczyszcza, ále nawet pisze ná sercach naszych prawo słodkie y do wykonywania łatwe, ábyśmy się iuż więcey nieprawościami naszemi nie szpecili. Prócz tego: namaszcza nas łaską swoią, áby nam osłodził surowość Ewangelii, y Chrześciańskiego umartwienia. Gdy dowierzamy własnym siłom, staiemy się słabemi, y nic z nas samych nie mogącemi, iak mowi Chrystus *Joán.* 15. (*u*) umartwienia zdaią nam się nieznośnemi, y pewniebyśmy pod niemi upadli, gdyby nas łaską Boska nie wzmacniała, za ktorey pomocą z nieprzyiacioł zamieniamy się w Synow Boskich, mowi S. Augustyn, (*w*) Nie ma ieszcze ná tym dosyć Bog nasz, oświeca nas w tych szczupłych ściesżkach, ktoremi nas do chwały swoiey

(t) *Haurietis aquas in gaudio de fontibus Salvatoris.* Is. 12. (u) *Sine me nihil potestis facere.* Joán. 15. (w) *Gratiâ Dei, non nostra potestate in melius mutamur.* S. Aug. lib. I. Retract. cap. 22.

iey prowadzi, obiaśnia ciemności, ktore nam się nie dozwalaią zapatrywać ná iasność chwały, odsłania nam wszystkie sposoby, ktore nas wiodą do naszego uszczęśliwienia. Ná koniec: áby zupełnie przyozdobił dla siebie ten Dom, w ktorym mieszkać przedsięwziął, (duszę naszą rozumiem) daie iey błogosławieństwo swoie, y tym sposobem dzieła tak chwalebnego dokonywa. O iakże więc wielką wdzięczność naywyższym Kościoła Chrystusowego Rządcom winniśmy za to, że Oni w postanowieniu tych Swiętych Obrządkow (x) tak wiele rzeczy nam przypomi-

(x) *Ritus consecrandi Templa ex veteri in novum Testamentum Apostolica Institutione traductus est & adumbratus per Altaris Sanctificationem à Moyse, & per Templi dedicationem à Salomone. S. Evaristus Papa, qui passus est Annô Christi 119. quosdam ritus addidit.* Eusebius Hist. Eccles. lib. 10. *Consecrationis usum diu quidem jam introductum, sed Tyrannorum metu dispersisq; persecutionum crudelitate Fidelium cætibûs intermissum, pace per Constantinum Ecclesiæ reddita revocatum fuisse affirmat.* Benedictus XIV. Papa lib. De Sacros. Missæ Sacrificio, Exercit. 3. De Loco Sacrificii, & Templo, Ejusq; Consecratione.

minaią, ktore w żywey zawſze uwadze y pamięci iuż to dla oddawania dzięk Bogu, iuż to dla niezapominania o końcu ſtworzenia naſzego, koniecznie bydź u nas powinny.

A iako tamtym za poſtanowienie, tak Tobie Jaśnie Wielmożny Poświęcicielu za dziſieyſze tych Obrządkow wykonanie nayprzod imieniem Jaśnie Wielmożnego mieyſca tuteyſzego Opata, á potym imieniem Paſterza tey Owczarni, (y) y Owieczek iego naypowinnieyſze podziękowanie ſkładam. Farny ten Kościoł co do murow y ſwoiey ozdoby dawniey wyſtawiony, ſwoiegoprzez Poświęcenie dokończenia oczekiwał, otoż iuż dziſiay z rozrządzenia Boſkiego władzą y powagą Twoią Jaśnie Wielmożny Biſkupie w swoim żądaniu korzyſta. Utwierdził Twoy S. Patron Lateraneńſki w Rzymie Kościoł, gdy we śnie od Innocentego III. podpieraiącym go był widziany; utwierdzaſz Ty tę pod imieniem

S.

(y) *Plebanem Farnym Tynieckim pod czas Poświącania Kościoła był J. X. ROMAN PISKORSKI Zakonu S. Benedykta, Profeſs Tyniecki.*

S. Andrzeia Apoſtoła założoną Swiątnicę, gdy ią wiecznotrwałą przez dziſieyſze Poświęcenie czyniſz. A zatym: za daną ſobiew pracy ninieyſzey fatygę czego Ci Jaśnie Wielmożny tueyſzy Opat, wraz z całym swoim Zgromadzeniem życzy, o co Boga Owieczki tuteyſze wraz z swoim Paſterzem proſzą, to ia Ci teraz iawnie ogłaſzam. Niechay tak wielką pracę Twoią Jaśnie Wielmożny Biſkupie same Nieba całą wiecznością wypłacaią, niechay wielkie w Kościele Bożym zaſługi Twoie (z) rownym wysokich Doſtoieńſtw

(z) *Illuſtriſſimus & Reverendiſſimus Dominus* CONSECRATOR *ab Anno Domini* 1753. *die* 29. *Menſis Septembris, qui conſecratus eſt in Epiſcopum Patarensem, ad hodie creavit Presbyteros, idq; ex Secularibus* 986. *ex Regularibus* 996. *in ſumma omnes* 1982. *Conſecravit Eccleſias* 23. *nempe: Parochiales: in Troyca, in Rychwałd, in Inwałd, in Oppido Wadowice, in Więcławice, in Dzierzkow, in Gołcza, in Mogiła, in Oppido Koſſow, in Spytkowice, in Oſtrowko, in Łentownia, in Zakliczyn, in Droginia, in Słopnica, in Tyniec, in Chlewiſtko; Hoſpitales; in Oppido Solne Uyście, Sandomiriæ in Suburbio, ſub titulo S. Adalberti Ep. M. Regulares; PP. Cappucinorum in*

ieństw wymiarem zaszczycone zostaną, niech potrzebne Dyecezyi naszey lata Twoie poźnym pomyślnego życia przeciągiem przedłużone będą.

To-

Rozwadow, protunc S. J. in Chodel, PP. Trinitariorum Casimiriæ ad Cracoviam, Patrum Cistercienfium Andreoviæ. Altaria fixa 104. Altaria portatilia 389. Calices 875. Patenas 869. Episcopos 2. nempe: Illustrissimos & Reverendissimos Dominos Mauritium de Strachwitz Suffraganeum Vratislaviensem, in Episcopum Tyberiadensem, in Ecclesia Archi-Presbyterali B. V. Mariæ in Circulo Crac. & Hieronymum Wielogłowski, Scholasticum Cathedr. Cracov. Suffraganeum Præmysliensem, in Episcopum Bendensem, in Ecclesia PP. Trinitariorum Casimiriæ ad Crac. Benedixit quoq; Perillustrem olim & Reverendissimum Fortunatum Albrychowicz Ord. S. Benedicti Professum Tynecensem in Abbatem Orłoviensem. Abbatissas 2. Unam Conventûs Staniątecensis Ord. S. Benedicti. Alteram Conventûs Buscensis Ord. Premonstratensis. Benedixit item Sacellum 1. in Staniątki, contiguum Ecclesiæ Monialium S. Benedicti, in honorem Matris Dolorosæ. Capellam 1. in Villa Pojałowice. Statuam 1. S. Felicis Cappucini. Cæmeteria 3. Campanas 508. Confirmavit Personas 160,512. Præterea: A. D. 1767. die 10. Mensis Octo-

Tobie zaś Jaśnie Wielmożny mieyſca tuteyſzego Opacie za łożone tak ná wyſtawienie Kościoła tego, iako y ná dziſieyſzy Obrządek (a) koſzta, niech ay Bog czerſtwością zdrowia, przedłużeniem życia, naypożądańſzym powodzeniem ſowicie nagradza.

Potwierdz życzenia naſze Dawco łaſk wſzelkich wielki Boże! dla ktorego dziś w tym Kościele założone mięſzkanie, á iako ieſteś dla wſzyſtkich łaſkawym, tak ia Cię proſzę z Salomonem; ábyś otworzył

rzył

bris, Andreoviæ in Eccleſia Monaſtica Ord. Ciſterc. aperuit Sepulchrum B. Vincentii de Roſis Kadłubek, primum: Epiſcopi Cracov: dein: Monachi Andreov. ác exemptis Reliquiis Sacris, expeditaq; ſolenniſſima Proceſſione cum Sacris Reliquiis impoſuit Illas Tumbæ argenteæ, ác quatuor Sigillis Stemmatis ſui obſigillavit. Ex Actis Epiſcopatûs Illuſtriſſimi Domini Conſecratoris Extractum.

(a) *Ná coroczną Pámiątkę Poświęcenia Fárnego Kościoła Tynieckiego (w ktorym tegoż ſámego dniá poświęcony ieſt Ołtárz Wielki, y dwá poboczne) ták co do Pácierzy Kapłáńſkich, iáko y co do Nábożeńſtwa z Odpuſtem náznáczona ieſt Niedziela Oſma po Swiątkách*

rzył Oczy Twoie nad Domem Tym we dnie y w nocy, nad mieyſcem, nad ktorymeś obiecał, że miało bydź wzywane Imie Twoie, wyſłuchiwayże więc modlitwy te, ktore tu Słudzy Twoi czynić będą, wyſłuchiway proźby ludu Twoiego, ktokolwiek ſię modlić będzie ná tym mieyſcu, wyſłuchay go z mięſzkania Twoiego, to ieſt z Niebios, y bądź dla nas wſzyſtkich miłościw, *2. Paralip. 6.* (*b*) wſzyſtkich nas tu ná ziemi łaſkami Twoiemi, w Niebie chwałą wieczną daruiąc, ábyśmy ſzczęśliwie w Domu Twoim zamięſzkali. AMEN.

(b) *Aperias oculos Tuos mi Deus! ſuper Domum iſtam diebûs, ac noctibûs, ſuper locum, in quo pollicitus es, ut invocaretur Nomen Tuum & exaudires orationem, quam ſervus Tuus orat in eo, & exaudias preces famuli Tui, & populi Tui Iſraël, quicunq; oraverit in loco iſto, exaudi de habitaculo Tuo, id eſt, de Cœlis, & propitiare.* 2. Paralip. 6.

